

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 144g/2018

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 75, 206, 278³, 278⁶ din Codul de procedură
civilă

CHIȘINĂU

23 octombrie 2018

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 23 octombrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 23 octombrie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 75 alin. (1) coroborat cu prevederile articolelor 206 alin. (1), 278³ alin. (2), 278⁶ alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, ridicată de către dl avocat Marin Postu în dosarul nr. 2r-1673/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 23 octombrie 2018 de către un complet de judecată (L. Bulgac, G. Dașchevici și S. Gîrbu) din cadrul Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 13 iulie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul central, a emis o încheiere prin care a admis aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie și a emis o ordonanță de protecție pe un termen de 90 zile în privința dnei N.N. și a copilului ei minor.

4. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul central, pe 16 iulie 2018, dl V.N. a solicitat casarea încheierii și emiterea unei noi încheieri de respingere a cererii privind aplicarea măsurilor de protecție.

5. În cadrul ședinței din 1 octombrie 2018, dl avocat Marin Postu, care reprezintă interesele dlui V.N., a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 75 alin. (1) coroborat cu prevederile articolelor 206 alin. (1), 278³ alin. (2), 278⁶ alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

6. Prin încheierea din 2 octombrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 75 Reprezentarea în instanța judecătorească

„(1) **În proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar.** Participarea personală la proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

(1¹) Persoanele fizice pot fi reprezentate în instanța de judecată de către soț/soție, părinți, copii, frați, surori, bunei, nepoți dacă aceștia sunt licențiați în drept și sînt împuterniciți printr-o procură autenticată notarial.

(2) Procesele persoanelor juridice se susțin în instanța de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiaari.

(3) Conducătorul organizației își confirmă împuternicirile prin documentele prezentate în judecată ce atestă funcția sau calitatea lui de serviciu ori, după caz, prin actele de constituire. În caz de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice, interesele ei pot fi reprezentate de administratorul din oficiu sau de lichidator, desemnați în condițiile legii.

(4) Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sînt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.”

Articolul 206 Efectele neprezentării în ședința de judecată a părților și a reprezentanților

„(1) Părțile au dreptul să solicite instanței judecătorești examinarea cauzei în lipsa lor și remiterea copiei de pe hotărîre. Dacă partea solicită să-și dovedească

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

pretențiile sau obiecțiile prin ascultarea celeilalte părți, instanța cere să se prezinte personal în fața judecătii.

[...]”.

Articolul 278³
Examinarea cauzelor

„[...]”

(2) Instanța examinează cererea de aplicare a măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie cu participarea victimei și a persoanelor interesate. În calitate de persoane interesate pot fi atrase în proces oricare dintre instituțiile abilitate prin lege cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie, în funcție de circumstanțele individuale ale cazului.”

Articolul 278⁶
Examinarea cererii

„(1) După primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, instanța de judecată dispune imediat citarea victimei și a persoanelor interesate, contactează organul de poliție de la locul aflării agresorului și solicită informarea acestuia despre procedura inițiată. Instanța de judecată poate decide citarea pentru audiere în ședință de judecată a presupusului agresor.

[...]”

(3) Declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice. Instanța de judecată poate solicita, după caz, organului de asistență socială sau poliției prezentarea unui raport de caracterizare a familiei vizate și a presupusului agresor. Instanța de judecată poate solicita și alte acte necesare pentru examinarea cererii.”

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că nu i se asigură dreptul la apărare dacă pretinsa victimă a violenței în familie nu este prezentă la ședință și este reprezentată de către un avocat.

10. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolului 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

13. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

14. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 75 alin. (1) coroborate cu prevederile articolelor 206 alin. (1), 278³ alin. (2), 278⁶ alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

15. Curtea observă că autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate încalcă articolul 26 din Constituție, care garantează dreptul la apărare.

16. Curtea subliniază că, potrivit articolului 26 din Constituție, dreptul persoanei la apărare este garantat. Fiecare persoană are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Astfel, Curtea relevă că Constituția oferă persoanei libertatea de a alege modalitatea de apărare și posibilitatea de a se apăra prin toate mijloacele prevăzute de lege. Dreptul la apărare este un element esențial al dreptului la un proces echitabil, de aceea părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu, în tot cursul procesului. În garantarea dreptului la apărare și la asistență juridică calificată, statul promovează politicile care asigură această garanție, instituind pârgھیile prin care asistența juridică calificată în instanțele judecătorești să fie asigurată de către avocați.

17. Curtea observă că autorul sesizării critică faptul că instanța a respins cererea părții pârâte de a o audia în instanță pe pretinsa victimă care era reprezentată de către un avocat și a admis aplicarea măsurilor de protecție a victimei violenței în familie.

18. Curtea menționează că obligația pozitivă a statului impune adoptarea unui cadru legal corespunzător care să asigure protecția efectivă împotriva actelor de violență comise de persoanele fizice. De asemenea, Curtea Europeană a menționat că, în ceea ce privește violența în familie, statele membre trebuie să prevadă „posibilitatea de a întreprinde măsuri în vederea de a acorda judecătorilor posibilitatea să adopte măsuri interimare cu scopul ocrotirii victimelor, să adopte măsuri pentru a împiedica autorul violențelor să intre în contact cu victima, să comunice cu ea sau să se apropie de ea, să locuiască în anumite locuri stabilite sau să frecventeze asemenea locuri, să incrimineze orice încălcare a măsurilor impuse agresorului de către autorități și să stabilească un protocol obligatoriu de intervenție pentru poliție și serviciile medicale și sociale” (a se vedea *Opuz v. Turcia*, 9 iunie 2009, § 82; *B. v. Republica Moldova*, 16 iulie 2013, § 29; *Mudric v. Republica Moldova*, 16 iulie 2013, § 28).

19. Curtea Europeană a menționat în acest context că vulnerabilitatea particulară a victimelor violenței în familie și necesitatea implicării active a statului în protejarea lor a fost accentuată în diferite instrumente internaționale.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

20. Un instrument internațional este Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, semnată inclusiv de către Republica Moldova. Articolul 56 al Convenției prevede că părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a proteja drepturile și interesele victimelor, inclusiv nevoile lor speciale ca martori, în toate etapele investigațiilor și procedurilor judiciare.

21. De asemenea, Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității în articolul 18 stabilește că „fără a aduce atingere dreptului la apărare, statele membre garantează adoptarea unor măsuri de protecție a siguranței victimelor și a membrilor familiilor acestora împotriva victimizării secundare și repetate și a intimidării și răzbunării, inclusiv împotriva riscului unor vătămări emoționale sau psihologice, și de protecție a demnității victimelor pe durata audierilor și în momentul depunerii mărturiei. După caz, astfel de măsuri includ și proceduri instituite în temeiul dreptului intern pentru protecția fizică a victimelor și a membrilor familiilor acestora”.

22. Curtea observă că dispozițiile articolului 278⁴ alin. (1) din Codul de procedură civilă prevăd că cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune de către victimă personal sau prin reprezentant. Pretinsa victimă este obligată să indice circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care justifică aplicarea măsurilor de protecție. Totodată, articolul 278⁶ alin. (3) prevede că declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice.

23. Având în vedere specificul unei astfel de proceduri speciale, Curtea conchide că imposibilitatea prezenței fizice a victimei la examinarea cererii de aplicare a măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie nu aduce îngrădiri dreptului la apărare al presupusului agresor.

24. Prin urmare, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 75 alin. (1) coroborate cu prevederile articolelor 206 alin. (1), 278³ alin. (2), 278⁶ alin. (1) și (3) din Codul de

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 144g/2018
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR
PREVEDERI DIN ARTICOLUL 75, 206, 278³, 278⁶ DIN CODUL DE
PROCEDURĂ CIVILĂ

procedură civilă al Republicii Moldova, ridicată de către dl avocat Marin Postu în dosarul nr. 2r-1673/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 23 octombrie 2018
DCC nr.118
Dosarul nr. 144g/2018